

Pielikums
Tukuma novada pašvaldības
aģentūras „Tukuma novada
sociālais dienests”
2014.gada publiskajam
pārskatam

Tukuma novada pašvaldības aģentūra
„Tukuma novada sociālais dienests”

PĀRSKATS

PAR PERSONAS DZĪVES VIDES PIEEJAMĪBAS, DZĪVES KVALITĀTES
UN FUNKCIONALITĀTES IZVĒRTĒJUMU 2014. GADĀ

Tukums 2015

Satura rādītājs

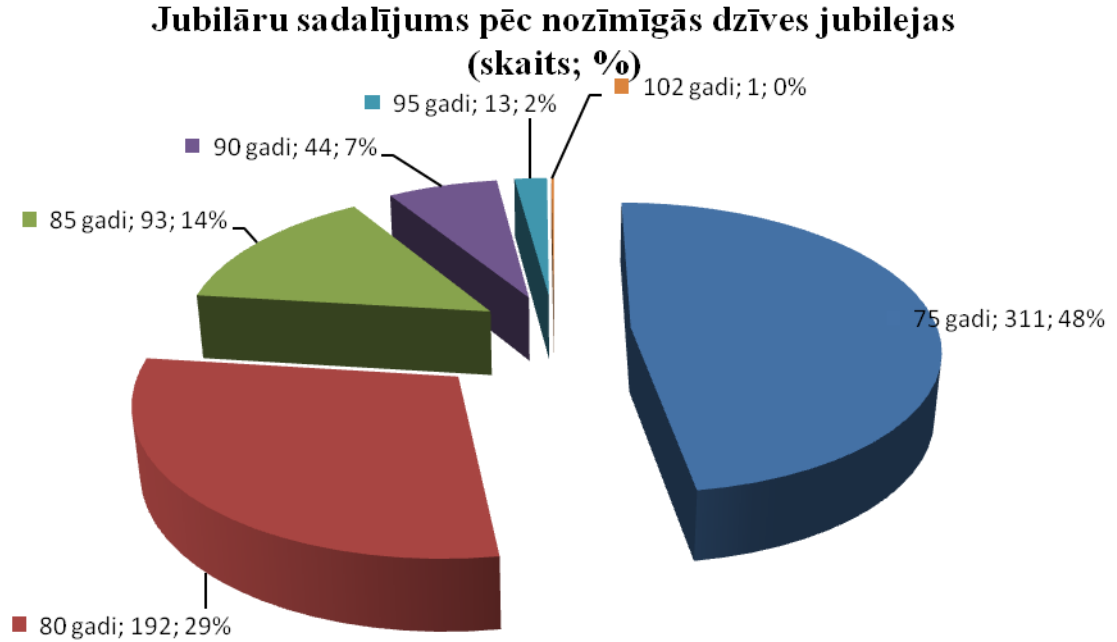
1. Vispārīgais raksturojums novadā 2014.gadā.....	4
2. Personas dzīves vides novērtēšanas rezultāti	7
3. Secinājumi	20

Sadarbībā ar Tukuma novada Domi, Tukuma pilsētas pensionāru biedrību, pagastu pārvaldēm 2014.gadā attīstījusies jauna iniciatīva - iepazīties ar pensijas vecuma personu dzīves vidi, dzīves kvalitāti, lai sekmētu labvēlīgas dzīves vides veidošanu novada pašvaldības teritorijā dzīvojošiem pensijas vecuma iedzīvotājiem, kā arī identificētu viņu sociālās problēmas, godinot Tukuma novada iedzīvotājus 75, 80, 85, 90, 95, 100, 101,102, gadu jubilejās un izmaksājot pašvaldības Dāvanas apaļajā dzīves jubilejā.

1. Vispārīgais raksturojums novadā 2014.gadā

2014.gadā sveikti **654** Tukuma novada iedzīvotāji.

Jubilāru sadalījums pēc nozīmīgās dzīves jubilejas skaitliski un procentuāli attēlots 1.attēlā.

1.attēls

Visvairāk sveikti Tukuma novada iedzīvotāji 75 gadu jubilejā- 311 iedzīvotāji, kas ir 48 % (gandrīz puse) no kopējā jubilāru skaita.

80 gadu jubilejā – 192 iedzīvotāji, kas ir 29 % no kopējā jubilāru skaita.

85 gadu jubilejā- 93 iedzīvotāji, kas ir 14 % no kopējā jubilāru skaita.

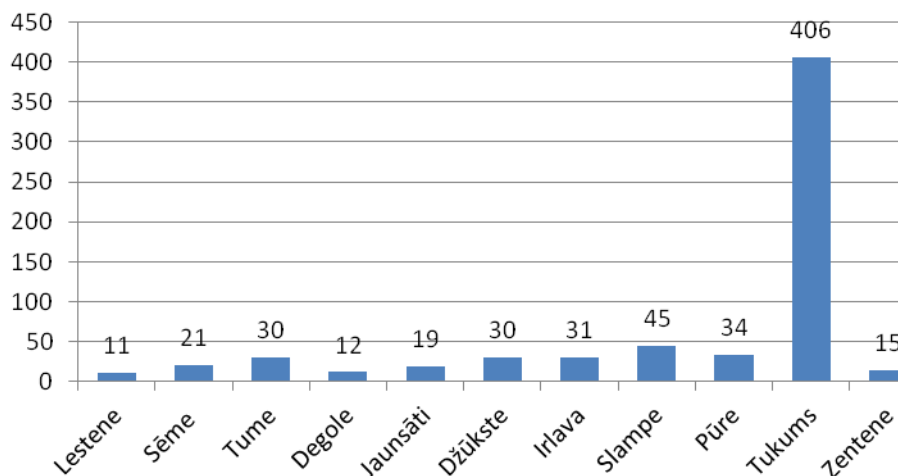
90 gadu jubilejā – 44 iedzīvotāji, kas ir 7 % no kopējā jubilāru skaita.

95 gadu jubilejā – 13 iedzīvotāji, kas ir 2 % no kopējā jubilāru skaita.

102 gadu jubilejā – 1 iedzīvotāja.

Jubilāru sadalījums pagastiem skaitliski attēlots 2. un 3.attēlā.

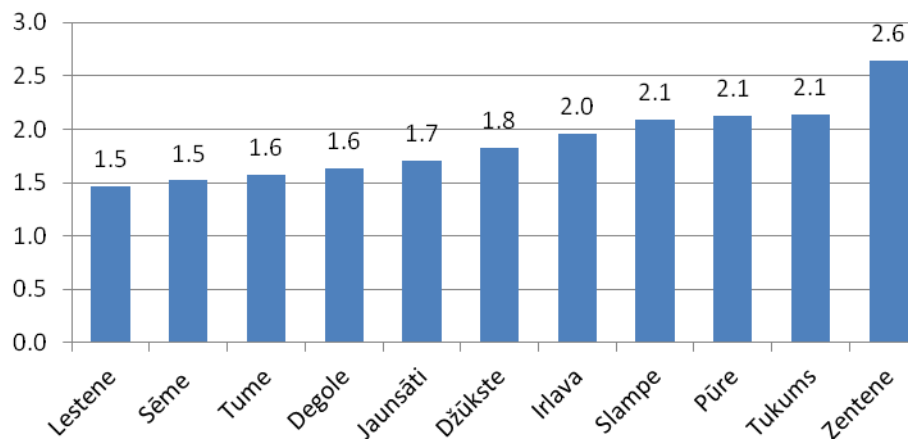
Jubilāru sadalījums pa pagastiem (skaits)

2.attēls

Visvairāk jubilāru – 406 (vairāk kā puse) ir Tukuma pilsētā, savukārt, vismazāk – 11 jubilāru, ir Lestenes pagastā.

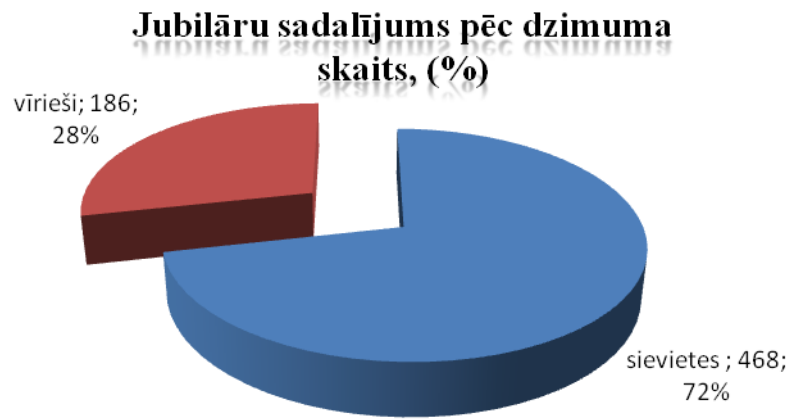
Jubilāru sadalījums pa pagastiem (īpatsvars % no kopējā iedzīvotāju skaita)

3.attēls

Vislielākais īpatsvars jubilāru – 2.6 % no kopējā iedzīvotāju skaita ir Zentenes pagastā. Tad Slampes, Pūres pagastos un Tukuma pilsētā - 2.1 % no kopējā iedzīvotāju skaita. Savukārt vismazākais īpatsvars jubilāru – 1.5 % no kopējā iedzīvotāju skaita ir Lestenes un Sēmes pagastos.

Jubilāru sadalījums pēc dzimuma attēlots 4.attēlā.

4.attēls

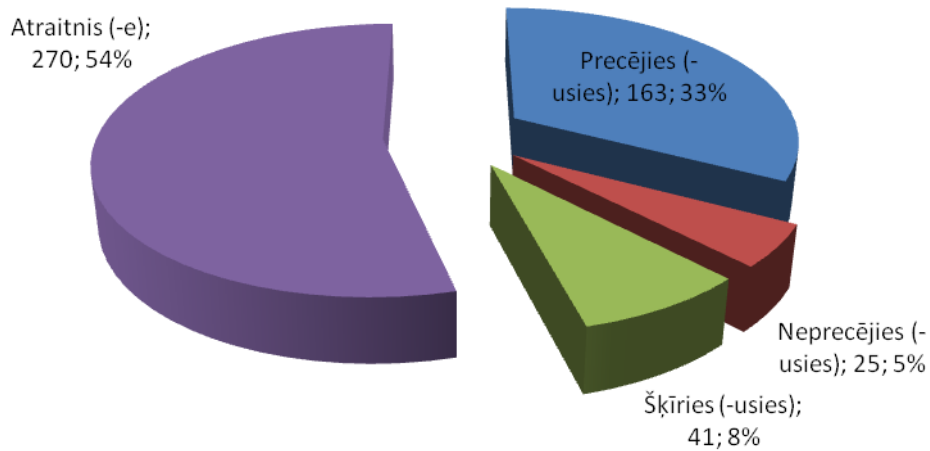
No 654 apsveiktajiem jubilāriem 72 % (468) ir sievietes, 28% (186) vīrieši

2. Personas dzīves vides novērtēšanas rezultāti

Saņemtas 513 novērtēšanas anketas, kas ir 78 % no apsekoto mājsaimniecības skaita.

Jubilāru ģimenes stāvoklis skaitliski un procentuāli attēlots 5.attēlā.

Jubilāru ģimenes stāvoklis (skaits;%)

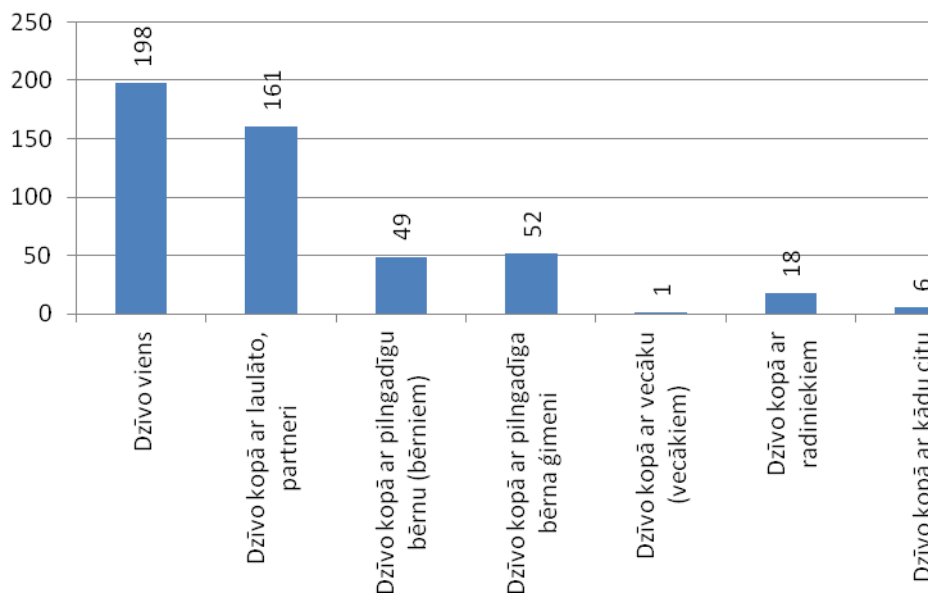

5.attēls

Vairāk kā puse – 270 respondentu, kas ir 54% no apsekoto skaita ir zaudējuši savu dzīvesbiedru, 33% no apsekoto skaita ir precējušies. Savukārt, 8% ir šķīrušies, 5% - neprecējušies. Teorētiski - gandrīz divas trešdaļas aptaujāto pēc ģimenes stāvokļa ir vieni. Tomēr apaujājot jubilārus un apsekojot viņus dzīvesvietās, konstatēts, ka tomēr tikai viena trešdaļa - 198 jubilāru dzīvo vieni.

Jubilāru mājsaimniecības sastāvs skaitliski attēlots 6.attēlā.

Jubilāru mājsaimniecības sastāvs (skaits)

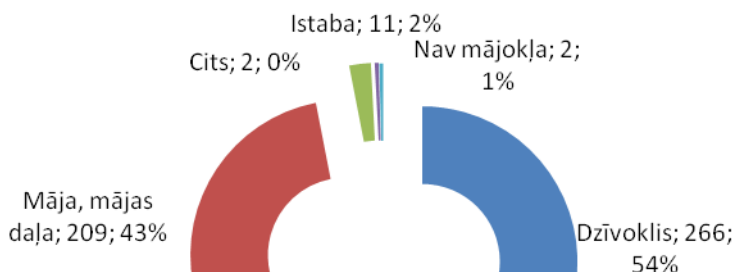

6.attēls

161 – dzīvo kopā ar laulāto vai partneri, 52- ar pilngadīgā bērna ģimeni, 49 dzīvo kopā ar pilngadīgu bērnu, 18 dzīvo pie citiem radniekiem, un 1 jubilārs dzīvo kopā ar vecākiem, 6 jubilāri – dzīvo kopā ar kādu citu, kas nav kāds no augstākminētajiem tuviniekiem. Vairāki jubilāri apsekošanas brīdī dzīvoja pensionātā vai atradās slimnīcā.

Jubilāru dzīvesvietas raksturojums attēlots 7.attēlā.

Jubilāru dzīvesvietas raksturojums

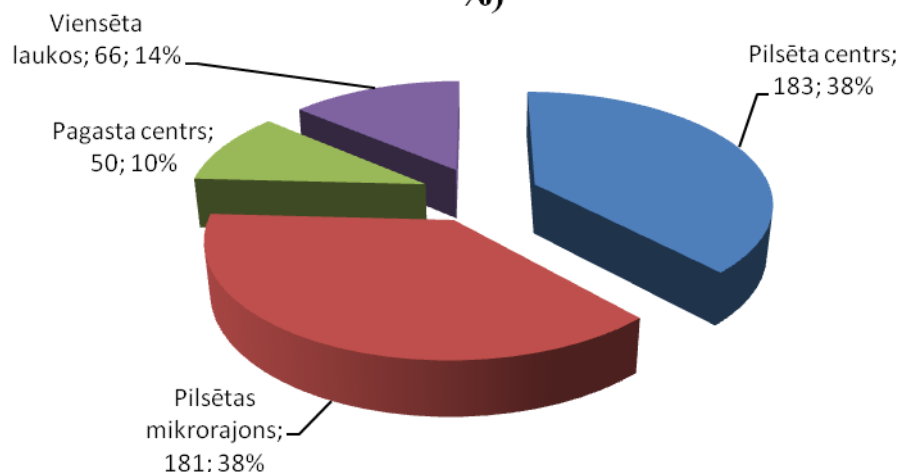

7.attēls

Visvairāk aptaujāto – 266 jeb 54 % no kopējā aptaujāto skaita dzīvo dzīvoklī, 209 jeb 43 % dzīvo mājā vai mājas daļā, tikai 11 jubilāru (2% no kopējā aptaujāto skaita) dzīvesvieta ir istaba vai pensionāts.

Jubilāru dzīvesvieta pēc atrašanās vietas skaitliski procentuāli attēlota 8.attēlā.

Jubilāru dzīvesvietas atrašanās vieta (skaits, %)

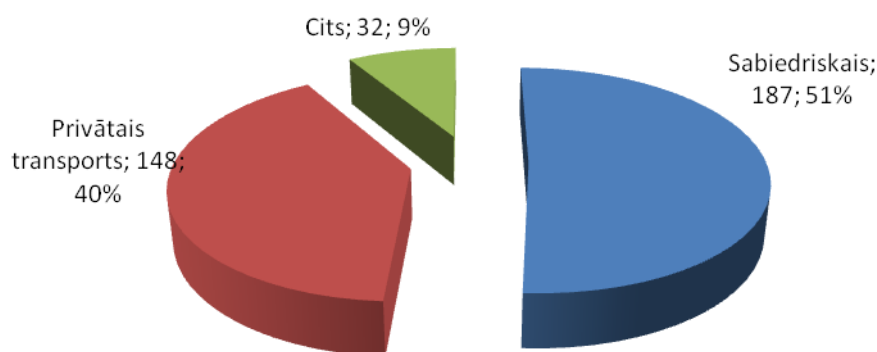

8.attēls

Visvairāk jubilāru, kā jau sākotnēji aptaujā minēts, dzīvo pilsētā – 364 aptaujāto jeb 76% no kopējā respondentu skaita, no kuriem puse dzīvo pilsētas centrā, puse pilsētas mikrorajonos. Pagastu teritorijās dzīvo 116 jubilāru (t.i. 24% no kopējā respondentu skaita), savukārt, no kuriem 14 % dzīvo lauku viensētās, bet 10 % pagasta centros.

Jubilāriem pieejamais transports, lai pārvietotos ārpus mājokļa skaitliski un procentuāli attēlots 9.attēlā. Lai pārvietotos ārpus mājokļa, 51 % no kopējā respondentu skaita, izmanto sabiedrisko transportu, savukārt 40 % - privāto transportu, 9 % nosauc arī citus transporta līdzekļus – kā velosipēdu, mopēdu, riteņkrēslu. Daži piezīmēs atzīmēja, ka nepārvietojas ārpus mājas.

Pieejamais transports, lai pārvietotos ārpus mājokļa (skaits, %)

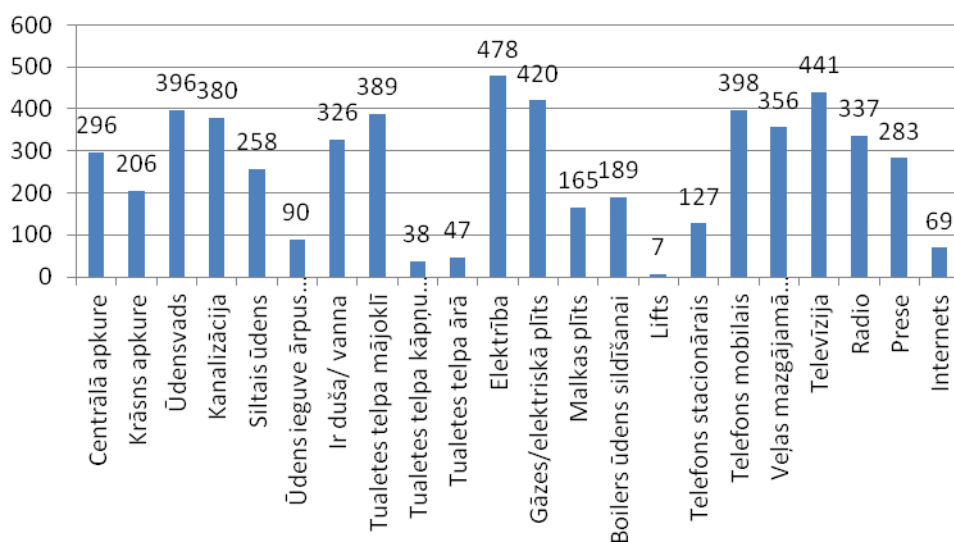
9.attēls

Tika arī aptaujāts jubilāru viedoklis par transporta pieejamību ārpus mājokļa. No 203 respondentiem, 81% ir apmierināti ar pieejamo sabiedrisko transportu, bet 19 – nav apmierināti ar pieejamo sabiedrisko transportu.

No 155 respondentiem, 94% ir apmierināti ar pieejamo transportu, bet 6 – nav apmierināti ar pieejamo sabiedrisko transportu.

Apsekojot jubilāru mājsaimniecības, anketās tika veiktas atzīmes par mājokļa labiekārtojumu (attēlots 10. attēlā).

Atzīmes par mājokļa labiekārtojumu

10.attēls

296 gadījumos mājoklī ir centrālā apkure, 206 gadījumu- krāsns apkure.

396 gadījumu mājoklī ir pieejams ūdensvads; 380 – arī kanalizācija. Siltais ūdens- 258 gadījumos. 90 gadījumos ūdens ieguve ārpus mājokļa (akā; brīvkrānā, no avotiņa, veikala). 326 aptaujāto iedzīvotāju ir atzīmējuši, ka mājoklī ir duša vai wanna.

389 gadījumu – tualete ir mājoklī. 38 gadījumu- kāpņu telpā ārpus dzīvojamās telpas, 47 gadījumu tualete ir ārpus mājokļa.

Elektrība pieejama 478 respondentu.

Ēdiena izmantošanai 420 respondentu izmanto gāzes/ elektrisko plīti, savukārt, 165 – malkas plīti.

Saziņai ar sabiedrību- 127 respondentu izmanto stacionāro telefonu, savukārt 398 – mobilā telefona sakarus, 441 respondentiem dzīvesvietā ir pieejama televīzija, 337 klausās radio, 283 – atzīmējuši, ka lasa presi. Tikai 69 respondentu saziņai ar sabiedrību izmanto internetu.

Piezīmēs tika norādīts uz raksturīgākajām problēmām mājsaimniecības labiekārtojumā:

„ūdens patālu, malka jānes, jāzāgē pašai, pēc sirds operācijas vairāk nedrīkst;

televīziju neskatās, negatīva informācija, reti klausās radio;

dēls aizved pie sevis uz vannu;

nepieciešama malka, tās sagādē lūdz palīdzību;

nav pirts, tāpēc pilsētā vajadzētu pirti;

nav noraidoša pret jaunajām tehnoloģijām, bet jāpalīdz;

Ir apmierināta ar savu mājokli;

grūti pa kāpnēm kāpt, vasarnīcas tipa mājiņa, auksts;

apsaimniekošanas maksa salīdzinoši 2x lielāka;

problēmas ar mazgāšanos - nav kur;

dzīvo īrētā vecā mājā, auksts;

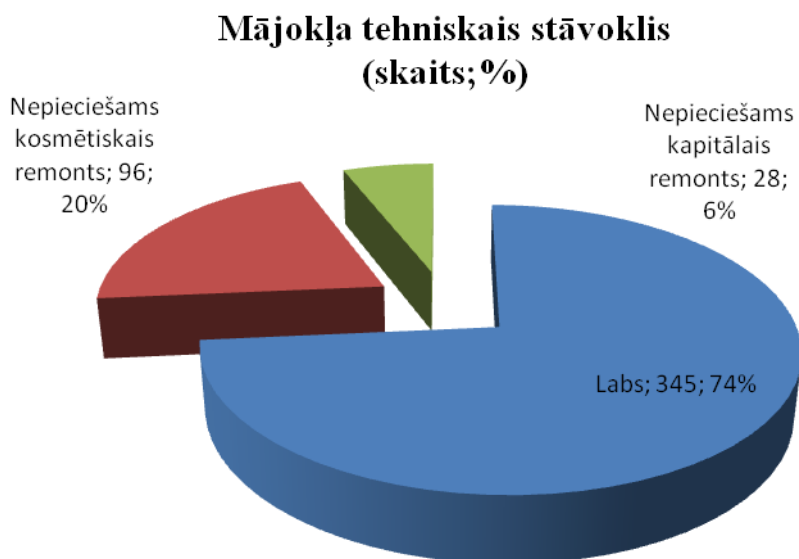
kopīga veļasmašīna atrodas pie kaimiņiem;

dzīvoklis liels - ar vienu pensiju grūti samaksāt komunālos maksājumus;

tualete atrodas stāvu zemāk, kāpnes ļoti stāvas;

mazgājas darba vietā, tur arī avīzes izlasa; pieticīga iedzīve.”

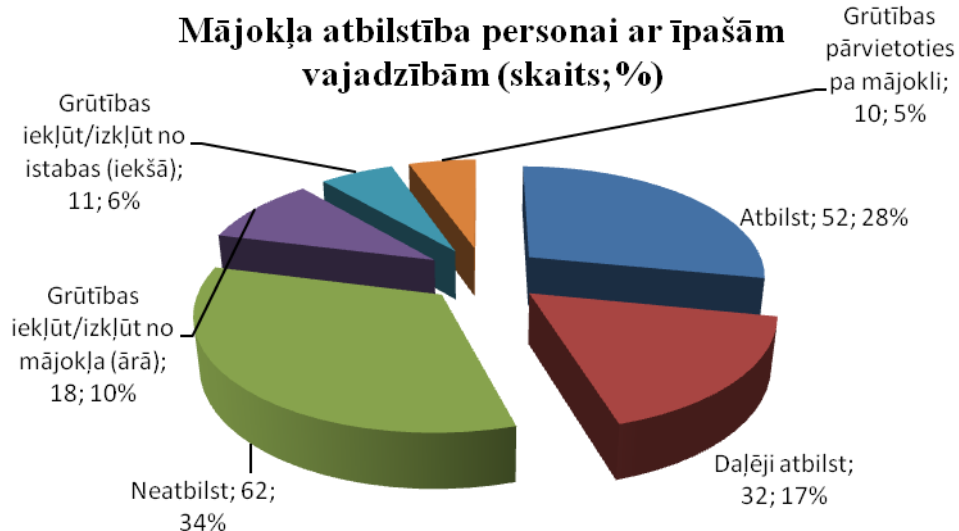
Mājokļa tehniskais stāvoklis pēc skaita un procentuāli attēlots 11.attēlā.

11.attēls

345 respondentu jeb 74% no aptaujātajiem, mājokļa tehnisko stāvokli vērtējuši kā labu, bet 96 jeb 20 % gadījumu – mājoklim ir nepieciešama kosmētiskais remonts, 28 jeb 6 % gadījumu – mājoklim ir nepieciešama kapitālais remonts.

Mājokļa atbilstība personai ar īpašām vajadzībām pēc skaita un procentuāli attēlota

12.attēlā.

12.attēls

Tika vērtēta arī mājokļa atbilstība personai ar īpašām vajadzībām.

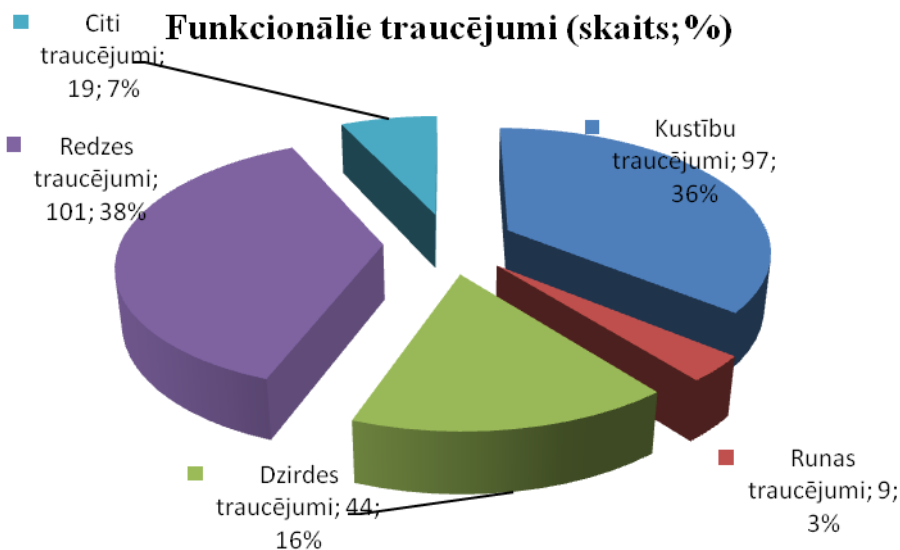
62 gadījumu jeb 34% no respondentu skaita – mājoklis neatbilda personai ar īpašām vajadzībām;

52 gadījumu jeb 28% no respondentu skaita – mājoklis atbilda personai ar īpašām vajadzībām;
 32 gadījumu jeb 17% no respondentu skaita – mājoklis daļēji atbilda personai ar īpašām vajadzībām;

11 gadījumu jeb 6% no respondentu skaita grūtības sagādā iekļūt/izklūt no istabas.

10 gadījumu jeb 5% no respondentu skaita grūtības sagādā pārvietoties pa mājokli.

18 gadījumu jeb 10% no respondentu skaita grūtības sagādā iekļūt/izklūt no mājokļa. Jubilāru funkcionālo spēju traucējumi pēc skaita un procentuāli attēloti 13.attēlā.

13.attēls

Vērtējot jubilāru funkcionālo spēju, konstatēts, ka

101 jeb 38 % no aptaujātajiem, kuri atzīmēja kādu no funkcionāliem traucējumiem, **ir redzes traucējumi**, vairāk kā puse – 65 jubilāri ikdienā izmanto optiskās palīgierīces pārsvarā brilles, retinēšanas vai lupu.

97 jeb 36 % no aptaujātajiem, kuri atzīmēja kādu no funkcionāliem traucējumiem, **ir kustību traucējumi**, 54 respondentu ikdienā izmanto pārvietošanās palīgierīces – biežāk- spieķi, kruķus, staiguļus, retāk- ritenkrēslu, arī kājas protēzi.

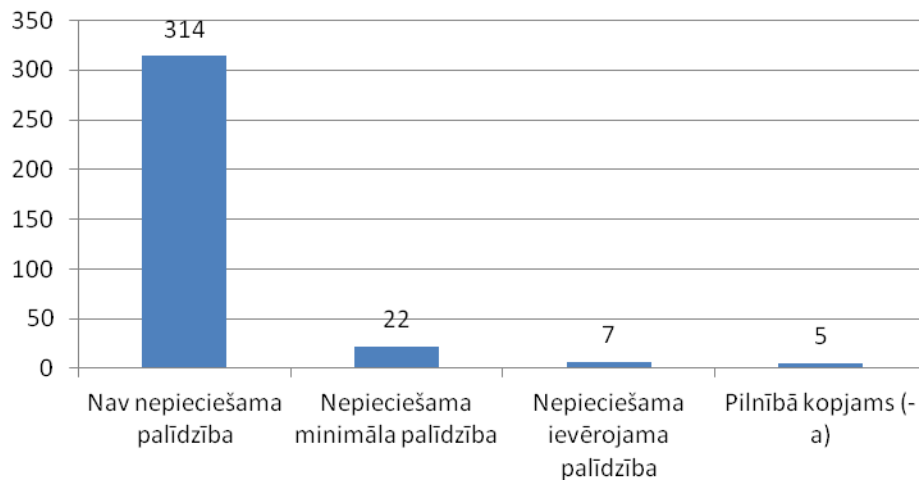
44 jeb 16 % no aptaujātajiem, kuri atzīmēja kādu no funkcionāliem traucējumiem, **ir dzirdes traucējumi**, ikdienā tikai divi izmanto surdotehniskās palīgierīces jeb „dzirdes aparātu”.

9 jeb 3 % no aptaujātajiem, kuri atzīmēja kādu no funkcionāliem traucējumiem, **ir runas traucējumi**.

Pie „Citām” atbildēm atzīmētas atmiņas traucējumi un sirds – asinsvadu saslimšanas

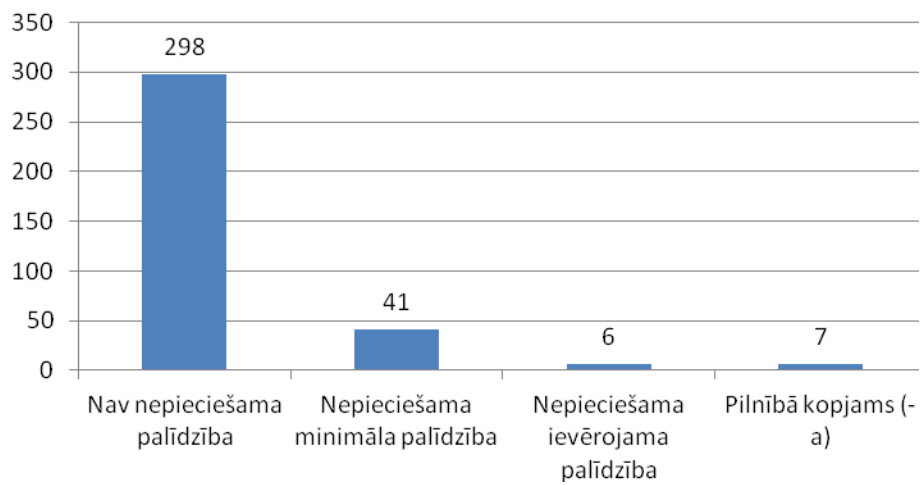
Tika vērtētas arī iedzīvotāju spējas tikt galā ar ikdienas uzdevumiem un nepieciešamās palīdzības apjoms- attēlots 14.-20.attēlos.

Ģērbšanās (skaits)

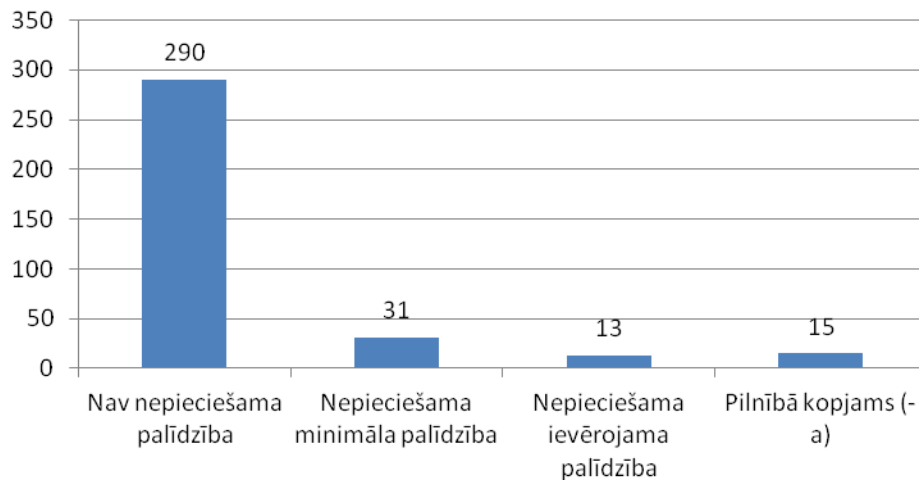
14.attēls

Pārvietošanās (skaits)

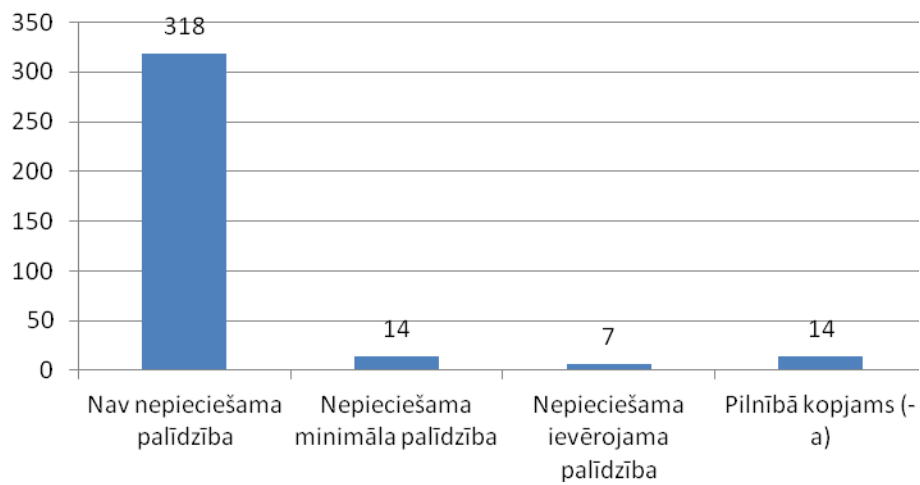
15.attēls

Pārtikas iegāde (skaits)

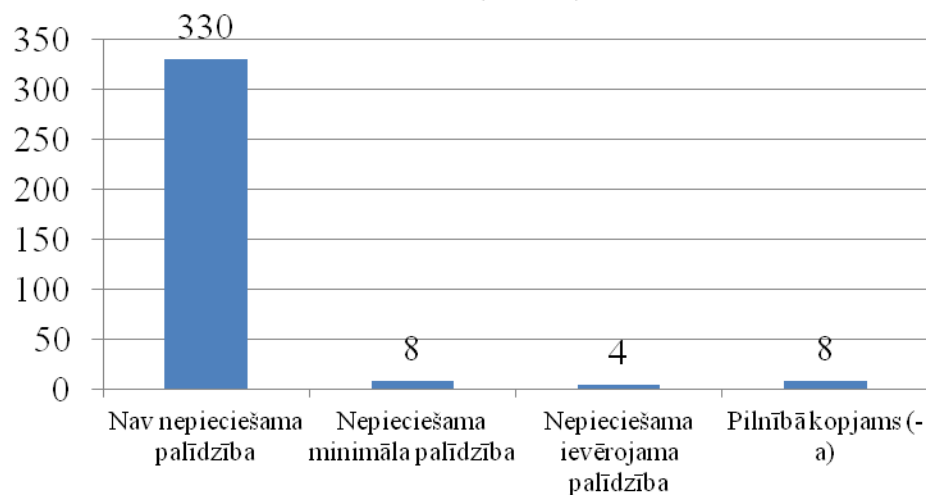
16.attēls

Ēst gatavošanā (skaits)

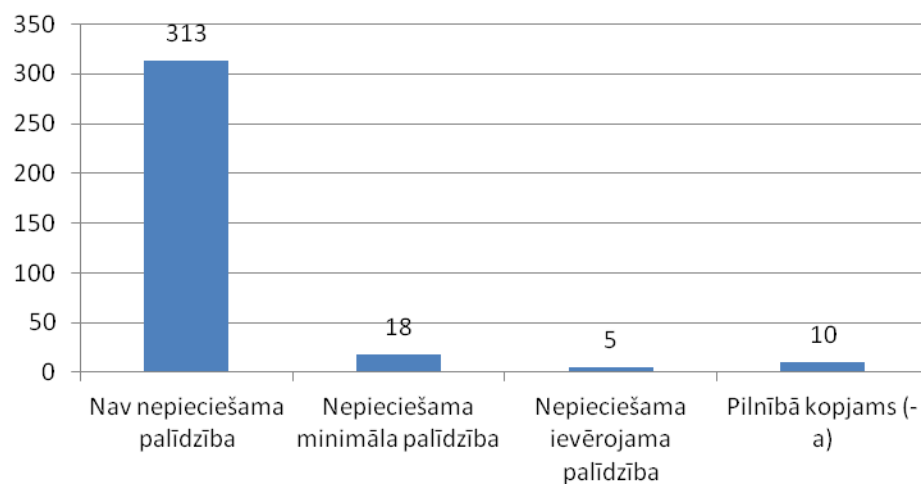
17.attēls

Ēšanā (skaits)

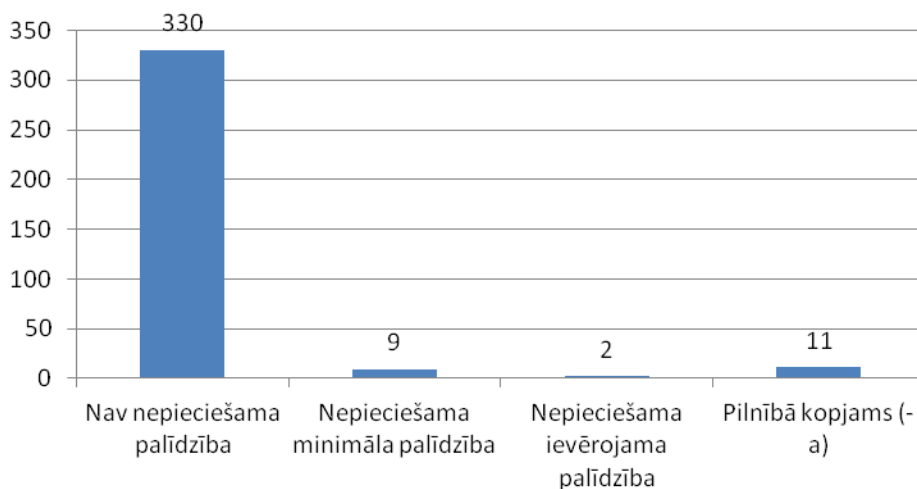
18.attēls

Personīgā higiēnā (skaits)

19.attēls

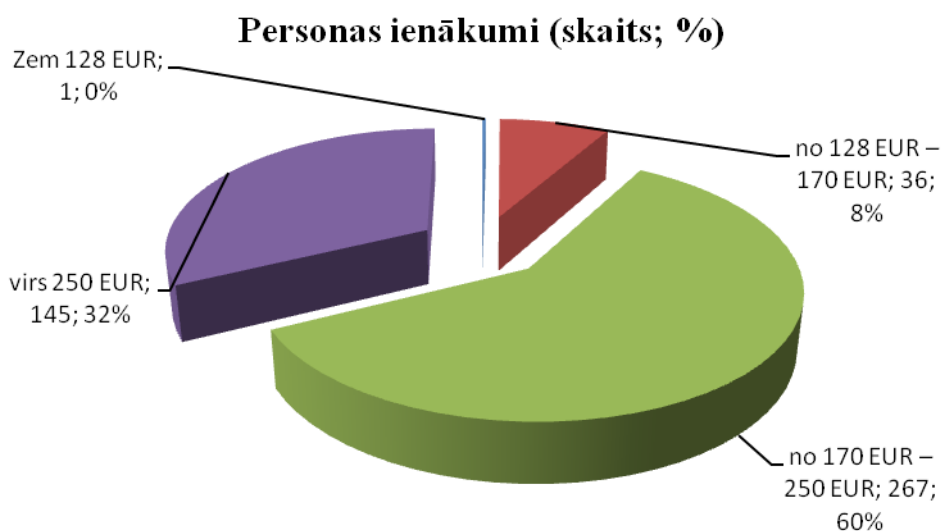
Tualetes lietošanā (skaits)

20.attēls

Lielākoties pats respondents tiek galā ar ikdienas pienākumiem, ja nepieciešams palīdz radnieki, ģimenes locekļi, aprūpētājs

Pensijas vecuma personu ienākumi attēloti 21.attēlā.

21.attēls

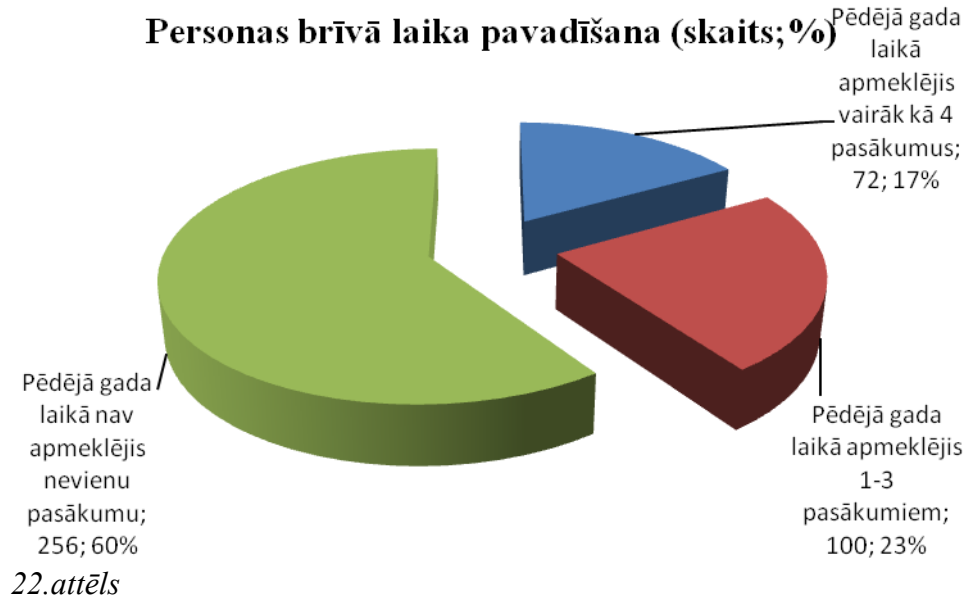
Vērtējot pensijas vecuma personu finansiālo nodrošinājumu, konstatēts, ka **60%** no aptaujāto personas ienākumi ir robežās no 170- 250 *euro*, kas 2014. gadā ir 53-78% no minimālās algas;

Tikai **32%** no aptaujāto personas ienākumi ir virs 250 *euro*, proti, 2014. gadā virs 78% no minimālās algas;

8% no aptaujāto personas ienākumi ir robežās no 128- 170 *euro*, kas 2014. gadā ir 40-53% no minimālās algas

Vienam respondentam ienākumi mēnesī norādīti zem trūcīgās personas līmeņa, proti,- 128 *euro*.

Jubilāru pasākumu apmeklēšana pēc skaita un procentuāli attēlota 22. attēlā.

Izzinot par personu iesaistīšanos ārpus dzīvesvietas pasākumos, konstatēts, ka:

- 256 jeb 60% no aptaujāto kopskaita – pēdējā gada laikā nav apmeklējis nevienu pasākumu;
- 100 jeb 23% no aptaujāto kopskaita – pēdējā gada laikā apmeklējis 1-3 pasākumiem;
- 72 jeb 17 % no aptaujāto kopskaita – pēdējā gada laikā apmeklējis vairāk kā 4 pasākumus.

Piezīmēs tiek atzīmēti pasākumi, kurus aptaujātie ir apmeklējuši – tie ir brīvdabas pasākumi, pilsētas/pagastu svētki, rožu svētki, ekskursijas; teātris, kino, koncerti; biedrību, NVO, baznīcas organizētie pasākumi, sporta spēles.

Piezīmēs nosaukti galvenie pasākumu neapmeklēšanas iemesli- funkcionālie, veselības traucējumi, vides pieejamība (nav), nav vēlšanās, nav transporta, lai nokļūtu un lai atgrieztos dzīvesvietā, ir citas aizraušanās – makšķerēšana, ceļošana, puķkopība, selekcija, dārza darbi, baznīca.

Komentāros par brīvā laika pavadīšanu raksturīgākie, kas atzīmēti:

„Laiku pavada ģimenē, dārzā,
 apkopj laukus, slauc 5 govus un brauc ar traktoru
 makšķerē, dārza darbi, sēņošana, TV
 Labprāt pastaigās ar suni
 Pasēž laukā
 Audzē dažādu šķirņu ziedus, dārzenus,
 Labprāt dalās atmiņās par pagājušiem laikiem
 Dzied korī
 Lasa
 Svētdienā apmeklē baznīcu, kopš miris vīrs neapmeklē kultūras pasākumus
 Apmeklē muzeju
 brīvo laiku pavada mājas iekšienē pārvietošanās grūtību dēļ.
 klausās radio, skatās TV
 dīķī baro pīles
 no mājas ārā nedodas

viss laiks tiek pavadīts dzīvoklī, jo kustību traucējumi ierobežo spēju pārvietoties
medības
Rokdarbi
Līnijdejas, vingrošana, sports”

Vērtējot pensijas vecuma cilvēka saskarsmes iespējas un risku būt pakļautiem sociālai izolētībai, konstatēts, ka vairumam respondentu ir attiecības ar ģimenes locekļiem, radniekiem, kaimiņiem. Tomēr apsekošanas laikā tika identificēti Tukuma novada iedzīvotāji, kas jūtas vientuļi, sociāli izolēti.

3. Secinājumi

Pensijas vecuma cilvēki Tukuma novada pašvaldībā ir pakļauti sekojošiem sociālajiem riskiem:

1) Dzīves vietas – daļa novada iedzīvotāju dzīvo pagastu teritorijās, viensētās – svarīgs faktors vērtējot nepieciešamos sociālos pakalpojumus un veselības aprūpes pieejamību, ko būtu nepieciešams nodrošināt pēc iespējas tuvāk dzīvesvietai.

2) Vides pieejamība mājokļos – ja personai ir funkcionāli traucējumi, nereti persona ir izolēta no apkārtējā vides mājokļa vides pieejamības dēļ;

3) Mājoklis - lai arī lielākajai daļai pensionāru ir pieejams mājoklis, tad daļai mājokļa tehnisko stāvokli ir nepieciešams uzlabot;

4) Sadzīves apstākļi – kaut arī lielākajai ir ūdens, kanalizācija mājoklī, nodrošināta centrālā apkure, tomēr ir daļa novada iedzīvotāju, kuriem nepieciešams atbalsts ūdens ienešanā no akas vai piegādē no citām ūdens ņemšanas vietām, malkas ienešanā, krāsns kurināšanā. Svarīgs faktors vērtējot nepieciešamos sociālos pakalpojumus

5) Iztikas līdzekļu trūkums, jo lielākajai iedzīvotāju pensijas vecuma cilvēku iztikas līdzekļi mēnesī nerasniedz valstī noteikto minimālo algas līmeni.

6) Sociālā izolētība - gan vecuma posms, dzīvesbiedru, līdzgaitnieku zaudējums, vides pieejamība, izmaiņas psihiskos procesos, funkcionālo spēju zudums, rada draudus personas attiecību ar vajadzīgām personām izžušanu, neveidošanos.